

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala (przewodniczący)

SSN Andrzej Tomczyk

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Wępa

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

w sprawie **A. O.**

skazanego z art. 244 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 27 marca 2024 r.

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść

od wyroku Sądu Rejonowego w Radziejowie

z dnia 28 marca 2023 r., sygn. akt II K 67/23,

**uchyla zaskarżony wyrok w części, w jakiej nie zawiera
rozstrzygnięcia o środku karnym świadczenia pieniężnego i
sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Rejonowemu w
Radziejowie do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Radziejowie, wyrokiem z dnia 28 marca 2023 r., sygn. akt II

K 67/23, uznał oskarżonego A. O. za winnego tego, że w dniu [...] 2023 r. w miejscowości Z., gmina T., powiat r., województwo [...] kierował po drodze publicznej rowerem wbrew obowiązującemu go zakazowi kierowania rowerami, wydanego przez Sąd Rejonowy w R., sygn. akt [...] z dnia 19 października 2022 r., tj. czynu z art. 244 k.k. i za to na podstawie art. 244 k.k., przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k. wymierzył mu karę 4 miesięcy ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w rozmiarze 30 godzin miesięcznie.

Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 5 kwietnia 2023 r. bez postępowania odwoławczego.

Prokurator Generalny wniósł kasację od tego wyroku. Zaskarżył go w części dotyczącej orzeczenia o środku karnym, w zakresie braku obligatoryjnego rozstrzygnięcia o świadczeniu pieniężnym, o którym stanowi przepis art. 43a § 2 k.k., na niekorzyść oskarżonego.

Zarzucił wyrokowi rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 43a § 2 k.k., w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2023 r., polegające na zaniechaniu orzeczenia wobec oskarżonego A. O. - w związku ze skazaniem za popełniony w dniu 9 lutego 2023 r. czyn zabroniony z art. 244 k.k. - świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w kwocie co najmniej 5000 złotych, podczas gdy zgodnie z przywołanym przepisem, w razie skazania m.in. za przestępstwo określone w art. 244 k.k. orzeczenie świadczenia pieniężnego ma charakter obligatoryjny, gdzie zarazem z uwagi na wymierzenie A. O. , przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k. w jego brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 r., kary ograniczenia wolności zamiast kary pozbawienia wolności, stosując regulację zawartą w wymienionym przepisie, Sąd był zobligowany do jednoczesnego orzeczenia określonych w dyspozycji art. 37a § 1 k.k.: środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku.

Wskazując na powyższe, wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w Radziejowie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, stąd jej rozpoznanie i uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Na wstępie zauważyć należy, że zgodnie z art. 425 § 2 zd. 2 k.p.k. przedmiotem zaskarżenia może być również brak w orzeczeniu określonego rozstrzygnięcia. Ponieważ przepis ten stosuje się odpowiednio w postępowaniu kasacyjnym (art. 518 k.p.k.), to również w tym postępowaniu dopuszczalne jest zaskarżenie braku określonego rozstrzygnięcia sądu w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie (zob. Uchwała Pełnego Składu Izby Karnej Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2015 r., I KZP 21/14). W świetle powyższego, uznać należało, że skarżący w kasacji, wniesionej na niekorzyść przed upływem roku od daty uprawomocnienia się wyroku (art. 524 § 3 k.p.k.), poprawnie określił zakres zaskarżenia.

Podniesione w kasacji uchybienie, polegające na naruszeniu prawa materialnego poprzez brak orzeczenia środka karnego z art. 43a § 2 k.k., znajduje potwierdzenie w treści zaskarżonego wyroku, którym nie orzeczono wobec oskarżonego obligatoryjnego w tej sprawie środka karnego.

Przepis art. 43a § 2 k.k., w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2022.1855) i obowiązującym od dnia 1 stycznia 2023 r. stanowi, że „W razie skazania sprawcy za przestępstwo określone w art. 164 § 1, art. 165 § 1, art. 165a § 1 lub 2, art. 171 § 1, 2 lub 3, art. 174 § 1, art. 178a § 1, art. 178b, art. 179, art. 180, art. 200a § 1 lub 2, art. 200b, art. 202 § 4b lub 4c, art. 244, art. 255a § 1 lub 2, art. 258 § 1, art. 263 § 2 sąd orzeka świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7 na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości co najmniej 5000 złotych, do wysokości określonej w § 1”.

Zgodnie z powołanym przepisem, w jego brzmieniu obowiązującym zarówno w czasie popełnienia przypisanego oskarżonemu czynu, tj. 9 lutego 2023 r., jak i w czasie orzekania w sprawie, tj. 28 marca 2023 r., skazując A. O. za występki określony w art. 244 k.k. - czyli wymieniony w katalogu zawartym w dyspozycji art. 43a § 2 k.k. - Sąd *meriti* był zobligowany do orzeczenia świadczenia pieniężnego.

Podkreślenia ponadto wymaga, że z art. 37a § 1 k.k. (w brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 r.) wynika, iż z przewidzianej w nim

kompetencji do orzeczenia kary ograniczenia wolności albo kary grzywny zamiast kary pozbawienia wolności sąd może skorzystać wyłącznie wtedy, gdy spełnione są trzy warunki, tj. gdy przestępstwo zagrożone jest karą nieprzekraczającą 8 lat pozbawienia wolności (co miało miejsce w niniejszej sprawie, gdyż czyn z art. 244 k.k. jest zagrożony karą pozbawienia wolności do 5 lat), przewidywana kara pozbawienia wolności nie przekroczyłaby roku i jednocześnie sąd orzeka środek karny, środek kompensacyjny lub przepadek. Brak spełnienia któregośkolwiek z wymienionych wyżej warunków uniemożliwia wydanie orzeczenia o karze przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k. (por. wyrok SN z dnia 12 maja 2022 r., I KK 115/22).

Oskarżonemu wprawdzie wymierzono karę ograniczenia wolności w przewidzianym przez ten przepis wymiarze (bo w wysokości 4 miesięcy), jednakże Sąd Rejonowy nie dopełnił warunku koniecznego dla zastosowania instytucji z art. 37a § 1 k.k., bowiem zaniechał równoczesnego orzeczenia z wybraną karą wolnościową wskazanego w treści tego przepisu środka penalnego: środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku.

W realiach tej sprawy, z uwagi na charakter przypisanego oskarżonemu występku, realizującego ustawowe znamiona art. 244 k.k., orzeczenie zarówno środka kompensacyjnego, jak i przepadku byłoby niemożliwe. Jedynie na marginesie należy wskazać, iż środek karny w postaci zakazu kierowania rowerami, na mocy wyroku Sądu Rejonowego w R. z dnia 19 października 2022 r. o sygn. akt [...], został orzeczony na okres 8 miesięcy i obowiązywał od 5 listopada 2022 r. do 5 lipca 2023 r.

Skoro zatem intencją Sądu Rejonowego było zastosowanie, uregulowanego w art. 37a § 1 k.k., dobrodziejstwa wymierzenia kary wolnościowej w miejsce przewidzianej sankcją przepisu art. 244 k.k. kary pozbawienia wolności, wymaganym było nałożenie na oskarżonego co najmniej jednego ze środków karnych z katalogu zawartego w art. 39 k.k. Jednoznaczne brzmienie art. 43a § 2 k.k. determinowało natomiast konieczność orzeczenia świadczenia pieniężnego. Tym samym, prawidłowe postąpienie w myśl regulacji art. 43a § 2 k.k. spełniłoby zarazem wymóg orzeczenia jednego ze środków wymienionych w art. 37a § 1 in *fine* k.k.

Zauważyć także należy, że przepis art. 37a § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 października 2023 r. nie stanowi już o obligatoryjnym

orzeczeniu środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku. Z uwagi na odmienne uregulowanie przez ustawodawcę, poprzez podwyższenie dolnych granic kar wolnościowych, możliwych do orzeczenia przy zastosowaniu tej normy prawnej, w ramach ponownego rozpoznania sprawy zastosowanie powinien znaleźć przepis art. 37a § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 r. do dnia 30 września 2023 r. - jako względniejszy dla oskarżonego w myśl regulacji art. 4 § 1 k.k. Zgodzić się również trzeba ze stanowiskiem skarżącego, że z racji obowiązującego od dnia 1 stycznia 2023 r. jednoznacznego brzmienia przepisu art. 43a § 2 k.k., do bezwzględnego respektowania którego Sąd *meriti* jest zobowiązany, przepis art. 37a § 1 k.k. w obecnym brzmieniu nie będzie miał w tej sprawie zastosowania.

W podsumowaniu należy stwierdzić, że wyrok w zaskarżonej części wydany został z rażącym naruszeniem powołanego w zarzucie kasacji art. 43a § 2 k.k., co miało istotny wpływ na jego treść, gdyż skutkowało brakiem orzeczenia obligatoryjnego środka karnego w postaci świadczenia pieniężnego.

Dlatego Sąd Najwyższy, dzieląc zarzut i wniosek kasacji, uchylił zaskarżony wyrok w części, w jakiej nie zawiera on rozstrzygnięcia o wskazanym środku karnym i sprawę w tym zakresie przekazał Sądowi Rejonowemu w Radziejowie do ponownego rozpoznania.

W ponownym postępowaniu Sąd ten uwzględni powyższe uwagi i orzeknie względem A. O. obligatoryjny środek karny w granicach przewidzianych treścią art. 43a § 2 k.k.

Kierując się powyższymi względami orzeczono, jak w wyroku.

[J.J.]

[ał]